

SAG, Nieuwjaarswens van de Burgerwacht, lith. Ph. Choquet, Gent, 1853, Geporseleinde kaarten, boek VII, nr. 27.

Nieuwjaarswensen

Nieuwjaarswensen met het bijhorende opgehouden handje, zijn van alle tijden.

Ze werden onder meer gedrukt op geporseleinde kaartjes. De gegoede burgerij gebruikte deze kaartjes als gelegenhedsgrafiek bij de aankondiging van geboorte, verloving, huwelijk en overlijden. Ze werden ook als kerst- en visitekaartjes aangewend en als reclame voor een winkel, voor een hotel enz.

De kaarten zijn zeer fijn gegraveerd en met veel zorg

afgewerkt. Als techniek werd meestal de steendruk of lithografie gebruikt. De eerste lithografieën werden uitgevoerd in zwart wit. Pas na de uitvinding van de kleurenlitho in 1840 kenden de geporseleinde kaarten een korte bloei tot 1860.

De litho's werden afgedrukt op geporseleind karton. Het karton kreeg enkele dunne en gelijkmatige lagen van een mengsel bestaande uit loodwit en een hoeveelheid lichtgekleurde leem en aluin. Bij het produc-

tieproces kwamen giftige looddampen vrij. Veel drukkers liepen hierdoor loodvergiftiging op. Daarom werd vanaf 1865 een productieverbod opgelegd. De term geporseleinde kaart kon dan zowel verwijzen naar het glanzend uitzicht als naar de kaolien (soort klei waaruit porselein wordt vervaardigd). Gent speelde een toonaangevend rol bij het drukken van kleurenlitho's met bekende namen als Jacquain, Defferez, Hemelsoet, Vande Steene,

SAG, Nieuwjaarswens van het Korps van de Stukwerkers, lith. J. Van Bree, Gent, 1848, Geporseleinde kaarten, boek VIII, nr. 7.

Gyselynck. Zij drukten niet enkel kaartjes voor opdrachtgevers uit Gent maar ook uit andere steden tot zelfs uit het buitenland.

Nieuwjaarswensen bieden hun jaartal aan op een presenteerblaadje, maar voor de andere grafiek is meestal geen exacte datering mogelijk. Uiteraard vermeldden de lithografen wel graag hun naam als bewijs van hun kunnen. Hoewel... aan kaartjes gedrukt voor de zogenaamde *maisons de société* of gezelschapshuizen (prostitutie) verbonden ze hun naam liever niet.

Aangezien geporseleinde kaartjes vooral gehanteerd werden door de welgestelde

burgerij, de adel en de nieuwe rijken hoeft het niet te verwonderen dat de voertaal hoofdzakelijk Frans was.

Naast hun betoverende schoonheid die voor zich spreekt, hebben deze kaarten ook een documentaire waarde. Ze zijn een rijke bron voor de studie van de ambachtelijke nijverheid. Zo leert een kaartje van een schoenmaker ons iets over zijn gereedschap, de uitstalramen, het werkmilieu, het begin van mechanisatie enz.

Genealogen daarenboven vinden informatie in de aankondigingen van huwelijk en overlijden. Niet zelden tonen geporseleinde kaarten ons afbeeldingen van vroegere

gebouwen: reclame voor hotels, toeristische bezienswaardigheden, oude (toen nog nieuwe) fabrieksgebouwen, waarvan sommigen ondertussen al zijn gesloopt. De collectie van het Stadsarchief is volledig geïnventariseerd en in al zijn artistieke details te raadplegen op de beeldbank : www.beeldbank-gent.be. Mijn familienaam heb ik teruggevonden. En jij?

Annemie De Porre

Met dit eerste nummer van de derde - jawel derde - jaargang van *@rchieflink* wens ik in naam van mijzelf en van het voltallige bestuur aan alle lezers en leden een inspiratievol 2003. Nog niet bekomen van het intense en drukke 2002 smeden we alweer boeiende plannen voor 2003. Na een succesvolle *Open Archiefendag*, een meer dan geslaagde *Opendeurdag*, drie druk bijgewoonde nocturnes, vier nummers van *@rchieflink*, een wetenschappelijk colloquium rond *10 jaar huizenonderzoek* en een stofrijke *bestandencontrole*, staan we weer klaar om nieuwe uitdagingen aan te gaan. We mochten twee stagiairs van de opleiding *Archivistiek en Hedendaags Documentbeheer* begeleiden in hun vorming tot archivaris. Dit resulteerde meteen in twee nagelnieuwe inventarissen: één van het archief van de Bijloke en één van het archief van de Vrije Schippers.

Op 23 juli 1453 ging de Gentse stedelijke milite roemloos ten onder in de veldslag bij Gavere tegen de Bourgondische hertog Filips de Goede. In 2003, 550 jaar later, wordt de zogenaamde *Vrede van Gent*, het charter waarmee de nederlaag bezegeld werd, in volle glorie hersteld, dankzij de gulle sponsoring en de opbrengst van de *Opendeurdag*! Kostprijs 413,50 EU. Een woord van dank aan al wie hiertoe een steentje heeft bijgedragen!

Dit jaar heeft, naast de nocturnes en de vier nummers van *@rchieflink*, nog heel wat voor u in petto. De *Open Archiefendag* staat integraal in het teken van *Reizen*, in al zijn aspecten. Het Stadsarchief werkt onder andere mee aan de organisatie van een tentoonstelling rond reizen in het Sint-Pietersstation. Tijdens de *Opendeurdag* keren we vermoedelijk terug naar onze reden van bestaan: het archief. We denken aan een dag waar het archief in al zijn facetten aan bod zal komen. Oude en nieuwe documenten, in al hun vormen, blijven de bezoekers fascineren, evenals het majestueuze gebouw waarin alles veilig gehuisvest is! Ook de *bestandencontrole* gaat onverminderd door! Dit is een werk van lange adem maar zeer noodzakelijk in het licht van een goede publiekswerking en van een toekomstig nieuw onderkomen voor het archief. Binnen de stedelijke administratie denken we en werken we mee in een werkgroep rond de problematiek van digitale dossiervorming en het elektronisch berichtenverkeer.

Er staan enkele grotere projecten met externe partners op stapel in 2003. Het belangrijkste is wellicht de creatie van het *Stadsmuseum* waar heel wat origineel inhoudelijk werk rond wordt verzet. We verlenen onze medewerking aan het 25-jarig jubileum van de *Stichting Prinsenhof*. Verder kunnen we ook al onthullen dat er een vernieuwende publicatie over de *Berg van Barmhartigheid* in de maak is ...

U ziet het, er staat weer veel te gebeuren. Eén en ander is zeker niet mogelijk zonder de morele, praktische en inhoudelijke ondersteuning van onze vriendenkring, waarvoor ik mijn bijzondere dank en appreciatie wil uitspreken! Op naar een boeiend en bruisend 2003!

Leen Charles

Mortaliteit in Gent in de negentiende eeuw

“Leven de sociaal zwakkeren minder lang dan de rijkere in onze samenleving?” is een intrigerende vraag die aan de basis lag van een uitgebreid onderzoek naar mortaliteit in het negentiende-eeuwse Gent. Het onderzoek beperkte zich niet tot het achterhalen van de sociale differentie voor de dood, maar schetste een algemeen beeld van de mortaliteit in Gent met ruime aandacht voor de impact van de industrialisatie op de algemene levensomstandigheden en voor andere mogelijke demografische evoluties. Tijdens dit onderzoek baseerden we ons vooral op kwantitatief bronnenmateriaal. Zo voerden we een aantal steekproeven uit in de overlijdensregisters van de burgerlijke stand. We maakten ook gebruik van de geaggregeerde gegevens van de burgerlijke stand in het Nationaal Instituut voor de Statistiek en van de volkstellingen.

De kwantitatieve gegevens werden statistisch verwerkt. Zo was de opmaak van sterf-tetafels onontbeerlijk om een goede analyse te maken. Voor de sociale differentiatie baseerden we ons op de beroepsgegevens uit de overlijdensregisters. Daarmee lijnden we beroeps- en sociale klassen af om dan hun leeftijds- en geslachtsspecifieke sterfterisico's te berekenen. We beperkten ons echter niet tot het kwantitatieve bronnenmateriaal, maar raadpleegden ook verslagen van negentiende-eeuwse oogge-

tuigen over de levensomstandigheden van het arbeidersproletariaat.

De resultaten waren opvallend. Zo kende Gent over de hele onderzoeksperiode heen een hoger sterftcijfer dan andere gebieden of steden. De belangrijkste oorzaak van deze sterftcijfers was de excessieve zuigelingen- en kindersterfte, een gevolg van uitzonderlijk slechte levensomstandigheden. De algemene en persoonlijke hygiëne, de huisvesting, de werkomstandigheden en de voeding lieten immers sterk te wensen over. Specifiek voor zuigelingen kwamen we tot de conclusie dat het niet geven van borstvoeding leidde tot een grote sterfte ten gevolge van aandoeningen aan het spijsverteringsstelsel. Maar ook ziektes aan de luchtwegen, zoals pneumonie en bronchitis, maakten veel slachtoffers bij jong en oud. Infectieuze ziekten zoals cholera en tuberculose, die in de eerste helft van de negentiende eeuw herhaaldelijk voor een enorme oversterfte zorgden, maakten tot ver in de eeuw zeer veel slachtoffers, maar verloren daarna sterk aan betekenis. Op het einde van de onderzoeksperiode zien we steeds meer beschavingsziekten in de doodsoorzaken opduiken. Pas tijdens het laatste kwart van de negentiende eeuw begon de mortaliteit te dalen. Aan de basis van die daling lagen allerhande initiatieven

voor het verbeteren van de levensomstandigheden. Trefkend is dat deze daling zich eerst inzette bij jongvolwassenen, dan bij kinderen en slechts tegen de eeuwwisseling ook bij zuigelingen. Voor de daling van de zuigelingensterfte was een grondige mentaliteitswijziging noodzakelijk waardoor men meer aandacht besteedde aan de zorg voor de allerkleinsten.

Het onderzoek naar de sociale differentiatie voor de dood toonde aan dat de meer bemiddelden inderdaad een stuk langer leefden dan de armsten in de samenleving. Deze sociale verschillen namen echter nog toe naar het begin van de twintigste eeuw en daarmee kende het verloop van de mortaliteit in Gent een ander patroon dan algemeen verwacht werd. Men kon immers veronderstellen dat een verbetering van de levensomstandigheden ook zou leiden tot een afname van de sociale verschillen voor de dood. De oorzaak voor dit fenomeen lag bij de zuigelingensterfte die bij de elite een veel scherpere en vooral snellere daling kende dan bij de sociaal lagere klassen. Een zelfde patroon, weliswaar minder uitgesproken, vinden we terug bij kinderen. Bij ouderen en volwassenen zien we ook vrij grote sociale verschillen voor de dood, maar deze nemen af tegen het einde van de negentiende eeuw. Algemeen

kunnen we wel stellen dat de demografische transitie zich al halfweg de negentiende eeuw inzette bij de jongvolwassenen uit de hogere sociale klassen en pas tegen het begin van de twintigste ook van toepassing was voor zuigelingen in de volksklasse.

De industrialisatie van Gent vergrootte alleszins de impact van de reeds bestaande negatieve factoren in het stedelijk milieu op de levenskansen van haar inwoners. Vooreerst zorgde de industrialisatie voor verslechterde werkomstandigheden. Zo waren er de talrijke dodelijke ongevallen, maar veel belangrijker was de aantasting van de gezondheid op langere termijn. De grote bevolkingsgroei in het midden van de negentiende eeuw, een gevolg van de industrialisatie, zorgde voor een enorme achteruitgang van de algemene leefomstandigheden, vooral dan op het vlak van huisvesting en hygiëne. Verder daalde het gemiddelde gezinsinkomen met als gevolg belangrijke besparingen op voeding en kleding.

De daling van de mortaliteit was een gevolg van twee belangrijke factoren. In de eerste plaats een verbeterde voeding, vooral bij zuigelingen. Het herinvoeren van de gewoonte om zuigelingen borstvoeding te geven leidde tot een zeer spectaculaire toename van de levenskansen. Bij kinderen en volwassenen zorgde de voeding voor een verhoogde weerstand tegen allerlei aandoeningen. Minstens even be-

langrijk was de verbeterde algemene en persoonlijke hygiëne, zeker voor de daling van de mortaliteit onder kinderen, volwassenen en ouderen. Verbeteringen op medisch vlak droegen in deze periode nauwelijks bij tot de daling van de mortaliteit. Pas

op het einde van de negentiende eeuw werden enkele interessante ontdekkingen gedaan op bacteriologisch vlak, maar ze werden slechts halfweg de twintigste eeuw algemeen verspreid.

Jeroen Backs

Voor het volledige werk zie BACKS Jeroen, Mortaliteitsonderzoek van Gent tijdens 2de helft 19 - ste helft 20ste eeuw. Opmaak van een sociale differentiatie voor de dood. Gent, Universiteit Gent (onuitgegeven licentiaatsverhandeling), 2000, 345 p. (Nieuwste Tijden - Prof. Dr. C. Vandenbroeke).

SAG, Foto van een beluik aan de Bijlokekaai, bijgenaamd Luizengevecht, coll. De Keyzer.

Gebuurten en dekenijen

Een mooi stukje sociale organisatie van onze voorouders vinden wij terug in de reeks 128 *Gebuurten* (1473-1933) van het Stadsarchief. De eerste twintig nummers zijn algemene dossiers waarin we o.a. reglementen en ordonnanties aantreffen van de diverse dekenijen. De volgende nummers geven een overzicht van de bewaarde stukken per gemeente. Dit kan variëren van één stuk (meestal een reglement) tot een hele reeks documenten zoals reglementen, rekeningen, processtukken, inventarissen en lijsten. De meest uiteenlopende onderwerpen komen aan bod zoals verkiezingen van dekenen, huldigheden van

primussen, attesten van goed gedrag om de stad te mogen verlaten, volkstellingen, e.a. We treffen verschillende lijsten aan die melding maken van het aantal vreemdelingen dat in de wijk verblijft en één gemeente, Sint-Michiels, heeft rond 1792 bij de inwoners navraag gedaan naar de verblijfplaats van gevluchte Franse geestelijken en burgers.

Het onderhoud van de straten en de brandveiligheid speelden een belangrijke rol en wij vinden dan ook vragen gericht aan het Stadsbestuur om een afvoerbuik te reinigen om wateroverlast te vermijden. In de rekeningen wordt regelmatig de aankoop van kasseien vermeld.

Een brandreglement van 1766 stipuleert op welke plaatsen brandemmers beschikbaar moeten zijn en hoeveel per verzamelpunt.

Om al deze maatregelen te kunnen uitvoeren hadden de gemeenten geld nodig, en dit werd bekomen door de inwoners bij allerlei gelegenheden een bijdrage te doen betalen, nl. bij verhuis naar de wijk, bij huwelijk, bij overlijden en ook als gevolg van *boetekerven*. Dit was het bedrag dat men verschuldigd was aan de gemeente bij het niet nakomen van een sociale verplichting zoals het bijwonen van een begrafenis. De verschuldigde som werd opgetekend door

middel van een streepje op een kerfstok.

Het dekenijbestuur werd aangesteld voor drie jaar. Bij het afsluiten van deze periode werd meestal een feestmaal gegeven dat vier dagen duurde, rijkelijk doorgespoeld werd met wijn en bier en opgeleusterd werd met een *speelman*.

Het *Verbond der Gemeentedekenijen van Gent* viert in 2003 zijn honderdjarig bestaan. In de huidige vorm verschilt deze organisatie, sedert de heroprichting in 1903, echter heel sterk met die van de vroegere gemeenten. De actuele 68 dekenijen, onder het bestuur van de Opperdekenij, hebben nu een meer commercieel doel voor ogen. Toch is er nog steeds aandacht voor het sociale luik. Zo worden de belangen van de leden-handelaars zo goed mogelijk verdedigd, maar er worden ook inspanningen geleverd voor de senioren en de zieken in de wijk, zodat iedere gemeente leefbaar blijft en niet verwordt tot een optelsom van individuen, enkel begaan met het eigen belang.

Suzanne Viaene

In het Stadsarchief is de publicatie te koop *Gemeenteleven en dekenijen te Gent. 14de-20ste eeuw*, uitgegeven door het *Stadsarchief Gent* en het *Koninklijk Verbond der Gemeentedekenijen*, J. Decavele (red.), Gent, 1992.

SAG, *Gemeente van de Bennesteeg, Reglement i.v.m. brandbestrijding afkomstig uit de gemeente van de Bennesteeg, Gent, 1766, OA, reeks 128/8 (gemeenten)*

Extra muros: Gentse huldeblijken aan de Koning in het Archief van het Koninklijk Paleis te Brussel

Het Archief van het Koninklijk Paleis bewaart een groot aantal huldeblijken die ooit aan de Koning of aan leden van de Koninklijke Familie werden aangeboden. Het gaat meestal om fraai uitgevoerde albums, mooi ingebonden en met zeer verzorgde bladversiering en -verluchting.

De huldeblijken bevinden zich in het bestand *Archief van de Grootmaarschalk van het Hof*. Sommige werden samengebracht in aparte reeksen. Het betreft - op één stuk na - steeds materiaal van na 1865.

Uiteraard is er ook Gents materiaal te vinden bij de huldeblijken. Zo is er bijvoorbeeld een huldealbum dat door het Gentse stadsbestuur in 1885 aan koning Leopold II werd aangeboden bij de oprichting van de Onafhankelijke Kongostaat (*Archief van de Grootmaarschalk van het Hof. Periode Leopold II*, nr. 747). Een ander exemplaar werd aangeboden ter gelegenheid van het zilveren regeringsjubileum van de Koning in 1890 (nr. 751).

Voor deze aflevering van *Gandensia extra muros* willen we de aandacht vestigen op een album dat op 28 mei 1928 te Gent aan prins Leopold en prinses Astrid is aangeboden bij hun Blijde Intrede. Diezelfde dag huldigde het prinsenvaar ook het Bijlokemuseum in. Het Archief van het Koninklijk Paleis bewaart het volledige dossier van de organisatie van dit evenement (*Archief van het Secretariaat van de Hertog en de hertogin van Brabant* (Leopold en Astrid), nr. 83) en ook het album dat de instellingen, gelegen op het grondgebied van de wijk Ekkerghem, overhandigden. Het stuk (40 cm x 29 cm) telt 43 papieren bladen, is voorzien van een bruine vollederen band, wordt beschermd door een foedraal en is geïnventariseerd als nr. 3 van de verzameling *Documenten en albums afkomstig van koning Leopold III*. De lederen band werd uitgevoerd in het atelier van de *Algemeene Vakschool van Toegepaste Kunst Gent* (tekst ingestempeld in het achterplaat) en draagt op het sober uitgevoerde voorplaat een in hoofdletters ingestempelde tekst: 'AKKERGEM AAN ZYNE PRINSEN - AKKERGEM A SES PRINCES'. De schutbladen binnenin, vooraan en achteraan, zijn met groene zijde bekleed. Tussen de bladen werd zijdepapier aangebracht.

Op de titelpagina (f°1) is in het midden in grote gekalligrafeerde drukletters 'AKKERGEM' aangebracht. Daaronder is een medaillon getekend met een ruitervoorstelling van Sint-Maarten, die zijn mantel deelt met een bedelaar. Het randschrift vermeldt:

foto J. - J. Rousseau

'Bond van Akkerghem - Ligue d'Akkerghem'. Bovenaan prijkt in kalligrafisch handschrift 'à ses Princes', gevolgd door een 'A-L'-monogram. Onderaan volgt, andermaal in kalligrafisch handschrift, 'aan zijne Prinsen'. In de linkerbenedenhoek tekent de kalligraaf: 'Gustave Parmentier, calligraphe à Gand'. Dezelfde Parmentier verzorgde ook nog de tekst op acht andere bladen van het huldealbum.

De overige bladen werden geheel of gedeeltelijk verlucht door Gustaaf Blommaert, Frans Coppejans, Gust en Jos Cornelis, L. De Baets, R. De Bondt, R. De Buck, Maurice Defyn, M. De Loore, J. Deruelle, H. De Traey, L. D'Helft, F. Fredericx, Fr. Gysels, Gerard Hermans, Oscar Merlevède, P. Smaele, A.M. Van den Mensbrugge, L. Van Peteghem, Ch. Van Wettere, J. Verleye en een zekere 'L.D.W.' Bij sommige bladen heeft de tekenaar het blijkbaar niet nodig gevonden zijn werk te signeren.

De stijl van de verluchting is zeer divers en geeft, zoals dit bij zulke albums vaak het geval is, een staalkaart van de artistieke smaak van het ogenblik.

Het hier afgebeelde blad, verlucht door Frans Coppejans, is gewijd aan het nieuwe Bijlokemuseum, het *Musée d'Archéologie de la Ville de Gand*. Naast de conservator, de voorzitter en de secretaris van het Directiecomité plaatsten ook de leden hun handtekening in de uitgespaarde ruimte die een gotische muurschildering voorstelt.

Gustaaf Janssens

Archivaris van het Koninklijk Paleis

AKP. Hertogsstraat 2. 1000 Brussel.

Bezoek en raadpleging van de documenten na afspraak met de archivaris. Tel.: 02-551.20.20
e-mail: cap@kppr.be

Bestandencontrole 14-18 oktober 2002

Dit jaar concentreerden we ons op vijf afgebakende terreinen. Vijf medewerkers gingen aan de slag op de plek waar zich enige tijd geleden een verzakking van een gewelf had voorgedaan. De herstellingen hadden voor heel wat overlast gezorgd: rekken werden noodgedwongen leeggehaald en dozen raakten onder het fijne stof bedolven. Kortom: opruimen, reorganiseren en herordenen was de boodschap.

Drie medewerkers hielden zich bezig met intensief telwerk. In de Berg (gelijkvloers, eerste verdieping en de helft van de tweede verdieping) werden in totaal 2987,5 meter archief geteld, zowel in dozen en pakken als in losse delen. Werden nog niet geteld: de andere helft van de tweede verdieping, de zolder en de depots in de binnentuin. Het exact opmeten van formaten en aantallen (zeker bij de delen) is bepalend voor de keuze van toekomstig opbergmateriaal.

Vier medewerkers namen de oorkondenverzameling in handen. Na dertien en een halve werkdag - gespreid over drie controlesessies - zagen ze eindelijk licht aan het einde van de tunnel. 1887 oorkonden werden met uiterste zorg uit de oude omslagen gewikkeld, open gevouwen en opgemeten. Er werd nota genomen van de algemene toestand, de aanwezigheid van zegels en van alle vormen van schade. Elke oorkonde werd vergeleken met het regest gepubliceerd in P. VAN DUYSE & E. DE BUSSCHER, *Inventaire analytique des chartres et documents appartenants aux archives de la ville de Gand* (Gent, 1867): klopt de datering, de beschrijving, zitten er geen oorkonden in verkeerde omslagen ...? Enkele uitzonderlijk lange exemplaren werden bewonderd. Het absolute record was een oorkonde uit 1482 van maar liefst 4,63 meter! De meest voorkomende beschadigingen zijn onleesbaar geworden tekst op die plekken waar de oorkonden gevouwen waren, beschadigde, verdwenen of verbrokkelde zegels, heel veel aanklevend stof, inktvraat en soms wat sporen van een insectenmaaltijd ...

Een medewerker van de Preventiecel van de Politie kwam met ons praten over veiligheid en beveiliging van gebouw, collecties en mensen (medewerkers én bezoekers) en als afsluiter van deze intense werkweek trokken we met de archiefploeg op studiereis naar het Zeeuws Archief in Middelburg. Directeur Roelof Koops gaf ons ter plaatse tekst en uitleg bij letterlijk alle aspecten van archiefwerking en huisvesting.

Leen Charles

Studiedag naar het Zeeuws Archief in Middelburg.

colofon

@rchieflink is de driemaandelijkse nieuwsbrief van 't Archief. Gent on Files, een ondersteunende vzw voor het Stadsarchief van Gent

Het abonnement is begrepen in de lidmaatschapsbijdrage €13 individuele leden, €15 gezin, €25 steunende leden en €250 ereleden. Een los nummer kost €4.

Adres GOF

p.a. Stadsarchief, Abrahamstraat 13,
9000 Gent
Tel (09)225 32 53 - Fax (09)233 11 58
E-mail stadsarchief@gent.be
Rek. nr. 001-3342772-34

Coördinatie en eindredactie

Valérie Meillander

Verantwoordelijke uitgever

Griet Maréchal, Visserij 11,
9000 Gent

ISSN - nummer: 1376-2966

Foto's

Carlos Hourez,
tenzij anders vermeld

Vormgeving

Evé Grafica - Erika Vanderstockt,
Gent, GSM: 0486/51.78.88

Druk

J. Verbeke, Gent

Inhoud

• Nieuwjaarswensen	1
• Edito	3
• Mortaliteit in Gent in de 19e eeuw	4
• Gebuurten en dekenijen	6
• Extra muros	7
• Link	8